

**KOSTYUMBOP MATERIALLARINI ISHLAB CHIQISHDA MAHALLIY
RESURLARDAN FOYDALANISH**

Adilova Umidaxon Xabibulloh qizi

Nurmatova Durdonaxon Nodirbekovna,

ishlab chiqarish ta'lim ustalari.

Andijon shahar 1-son politexnikumi

Annotatsiya: *Ushbu tadqiqotda kostyum materiallarini ishlab chiqarishda mahalliy resurslardan foydalanishning ahamiyati va afzalliklari o'rganiladi. Mahalliy resurslar, masalan, paxta, jun, va boshqa tabiiy materiallar, nafaqat iqtisodiy jihatdan samarali, balki ekologik barqarorlikni ta'minlashda ham muhim rol o'ynaydi. Tadqiqot davomida mahalliy resurslar asosida yaratilgan kostyum materiallarining sifat va narx jihatidan raqobatbardoshligini aniqlashga qaratilgan.*

Kalit so'zlar: *kostyumbop materiallar, iqtisodiy, resurs, mahalliy, tadqiqot, sifat, arzon*

Kostyum ishlab chiqarish sohasida mahalliy resurslardan foydalanish, nafaqat iqtisodiy jihatdan samarali, balki ekologik barqarorlikni ta'minlashda ham muhim ahamiyatga ega. Mahalliy materiallar va resurslardan foydalanish orqali ishlab chiqarish jarayonini optimallashtirish, mahsulotning sifatini oshirish va ekologik ta'sirni kamaytirish mumkin. Ushbu maqolada, mahalliy resurslardan foydalanishning afzalliklari va ularni kostyum materiallarini ishlab chiqarishda qo'llash yo'llari ko'rib chiqiladi.

Kostyum ishlab chiqarish sanoatida mahalliy resurslardan foydalanish o'z ahamiyatiga ega bo'lib, bu yurtimiz iqtisodiy rivojlanishi, yangi ish o'rinlari yaratish, mahsulot narxini arzonlashtirish va sifatini oshirish kabi ijobiy natijalar keltiradi. Xususan, mahalliy resurslarni jalb qilish orqali importga bo'lgan ehtiyoj kamayadi va bu esa o'z navbatida mahalliy ishlab chiqaruvchilar uchun yangi imkoniyatlar yaratadi.

Mazkur maqolada kostyum ishlab chiqarishda mahalliy resurslardan foydalanishning muhimligi va bu borada qiyinchiliklarni yengish yo‘llari haqida fikr yuritiladi.

Kostyum ishlab chiqarish jarayonida mahalliy resurslardan foydalanishning bir nechta iqtisodiy va ijtimoiy afzalliklari mavjud. Avvalo, mahalliy xomashyolar ishlab chiqarish, yetishtirish va qayta ishlash jarayonlarini rivojlantirish nafaqat soha uchun qulay sharoit yaratadi, balki yurtimizning iqtisodiy mustaqilligini ta’minlashga ham yordam beradi. Mahalliy resurslar import qilingan xomashyoga nisbatan arzon bo‘lgani uchun ular ishlab chiqarish xarajatlarini pasaytiradi. Bu esa, o‘z navbatida, iste’molchilar uchun ham arzon mahsulotlarni taklif qilish imkonini yaratadi.

Mahalliy resurslarni to‘g‘ridan-to‘g‘ri nazorat qilish va ulardan foydalanish mahsulot sifatini yaxshilaydi. Masalan, paxta, zig‘ir, charm kabi tolalarni sifatli yetishtirish va qayta ishlash orqali yuqori sifatli matolar va boshqa aksessuarlar olish mumkin. Shu bilan birga, mahalliy ishlab chiqarish korxonalari ko‘payishi bilan yangi ish o‘rinlari yaratiladi, bu esa aholi turmush darajasining ko‘tarilishiga xizmat qiladi.

Kostyumbop materiallar — bu odatda kiyim va aksessuarlar tayyorlashda ishlatiladigan, qulay, yengil, narxi arzon va iste'molchilarga mos keladigan materiallardir. Bunday materiallar ko‘pincha turli xil maqsadlar uchun mo‘ljallangan va quyidagi xususiyatlarga ega bo‘lishi mumkin:

Kostyumbop materiallar odatda arzon va ommaviy ishlab chiqarishga mo‘ljallangan bo‘ladi. Bu esa ularni keng iste'molchilar uchun qulay qiladi. Ushbu materiallar ko‘pincha yumshoq va yengil bo‘lib, kiyinishda qulaylik beradi. Kostyumbop materiallar ko‘pincha yuvish va parvarish qilish uchun qulay bo‘ladi, chunki ular tez quriydi va kam yig‘iladi. Bunday materiallardan ishlab chiqarilgan kiyimlar ko‘pincha rang-barang va turli xil dizaynlarda bo‘ladi, bu esa iste'molchilarga tanlov erkinligini beradi. Ba’zi kostyumbop materiallar tabiiy yoki qayta ishlangan materiallardan tayyorlanishi mumkin, bu esa ekologik jihatdan barqaror bo‘lishiga yordam beradi. Kostyumbop materiallar turli xil kiyimlar, aksessuarlar va hatto sport buyumlari uchun ishlatilishi mumkin.

Kostyumbop materiallar turlari orasida poliestер, ba’zi sintetik tola, iplar va maxsus aralashmalar ko‘p uchraydi. Ular ko‘pincha reklama va brend kiyimlari, turli xil

tadbirlar uchun kiyimlar, hamda bir martalik foydalanish uchun mo'ljallangan mahsulotlarda ishlatiladi.

Mahalliy resurslarning afzalliklari

1. Iqtisodiy tejamkorlik

Mahalliy resurslardan foydalanish transport xarajatlarini kamaytiradi va mahalliy ishlab chiqaruvchilarni qo'llab-quvvatlaydi. Bu, o'z navbatida, mahalliy iqtisodiyotga ijobiy ta'sir ko'rsatadi va ish o'rinlarini yaratadi.

2. Sifat va O'ziga xoslik

Mahalliy resurslar ko'pincha an'anaviy usullar bilan ishlab chiqariladi, bu esa mahsulotlarga o'ziga xoslik va sifat beradi. Mahalliy matolar, masalan, mahalliy an'analarga mos keladigan dizaynlar va ranglarda ishlab chiqarilishi mumkin.

3. Ekologik barqarorlik

Mahalliy materiallardan foydalanish ekologik ta'sirni kamaytiradi, chunki ular ko'proq barqaror va qayta tiklanadigan resurslardan tayyorlanadi. Masalan, organik paxta yoki mahalliy o'stirilgan zig'ir kabi materiallar ekologik jihatdan qulay.

Kostyum ishlab chiqarish sohasida mahalliy resurslardan foydalanish juda muhim, chunki bu nafaqat iqtisodiy jihatdan foydali, balki mahalliy iqtisodiyotni rivojlantirish va chet eldan import qilinadigan mahsulotlarga bo'lgan bog'liqlikni kamaytirish imkonini beradi.

Mahalliy resurslardan foydalanishning ahamiyati

Xomashyo tanqisligini kamaytirish – Mahalliy mato, ip va boshqa xomashyolarni ishlab chiqarish orqali kostyum ishlab chiqarish sohasi xomashyo tanqisligiga duch kelmaydi. Ish o'rinlari yaratish Mahalliy xomashyo ishlab chiqarish va qayta ishlash korxonalari ko'proq ish o'rinlari yaratishga yordam beradi. Mahsulot sifatini oshirish – Mahalliy resurslarni to'g'ridan-to'g'ri nazorat qilish imkoniyati mahsulot sifatini oshirishga xizmat qiladi. Arzon narx – Mahalliy resurslardan foydalanish importga bo'lgan ehtiyojni kamaytirib, mahsulotni arzon narxda ishlab chiqarish imkonini beradi.

Mahalliy Resurslar

1. Paxta va Zig'ir – Paxta va zig'ir tolasi mato tayyorlash uchun asosiy resurs hisoblanadi. Mahalliy paxta yetishtirish sohasi bu tolalarni ishlab chiqarishga zamin yaratadi.

2. Charm – O'zbekiston charm mahsulotlari bilan mashhur, bu esa kostyumlarning ayrim qismlarida (masalan, belbog'lar yoki aksessuarlarda) foydalanilishi mumkin.

3. Qo'shimcha aksessuarlar – Mahalliy ipak, to'qimachilik mahsulotlari va tugmachalar, dekorativ elementlar kabi aksessuarlar kostyum ishlab chiqarishda qo'llanilishi mumkin.

Qiyinchiliklar va Rivojlanish Yo'llari

Texnologik yangilanish – Zamonaviy texnologiyalarni joriy qilish mahalliy resurslardan to'laqonli foydalanishga yordam beradi. Investitsiyalarni jalb qilish – Mahalliy xomashyo yetishtirish va qayta ishlashni rivojlantirish uchun investitsiyalar talab qilinadi. Kadrlar tayyorlash – Mahalliy ishchi kuchini tayyorlash orqali yuqori sifatli mahsulotlar ishlab chiqarish ta'minlanadi.

Mahalliy resurslardan samarali foydalanish kostyum ishlab chiqarish sanoatining iqtisodiy jihatdan barqarorligini oshiradi va mamlakat iqtisodiyotiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

1-rasm. Mahalliy matolardan tayyorlangan kostyum namunalari.

Mahalliy resurslardan foydalanish yo'llari

1. Mahalliy qishloq xo'jaligi

Kostyum materiallari ishlab chiqarishda qishloq xo'jaligi mahsulotlaridan foydalanish muhimdir. Mahalliy paxta, zig'ir yoki jun kabi materiallar, ularning o'ziga xos xususiyatlari bilan birga, ekologik toza va sifatli mahsulotlar yaratish imkonini beradi. Mahalliy fermerlardan xom ashyoni to'g'ridan-to'g'ri sotib olish, o'z navbatida, qishloq xo'jaligi sohasidagi barqarorlikni ta'minlaydi.

2. An'anaviy texnologiyalar

Mahalliy an'anaviy usullardan foydalanish orqali kostyum materiallarini ishlab chiqarish jarayonini qayta tiklash mumkin. An'anaviy to'qish, rang berish va boshqa texnologiyalarni qo'llash orqali o'ziga xos va sifatli mahsulotlar yaratiladi. Bu jarayonlarda qishloq ayollari va mahalliy ustalar ishtirok etishi mumkin, bu esa ijtimoiy barqarorlikka yordam beradi.

3. Mahalliy dizaynerlar bilan hamkorlik

Mahalliy dizaynerlar va ishlab chiqaruvchilar bilan hamkorlik qilish, innovatsion yechimlar va dizaynlarni yaratishga yordam beradi. Mahalliy modalar va an'anaviy elementlar bilan boyitilgan kostyumlar nafaqat zamonaviy, balki o'ziga xos ko'rinishga ega bo'ladi. Bu, shuningdek, mahalliy dizaynerlarning faoliyatini rivojlantirishga ham yordam beradi.

Ekologik barqarorlik

Mahalliy resurslardan foydalanishning muhim jihati shundaki, bu jarayon ekologik barqarorlikni ta'minlaydi. Mahalliy materiallar ko'pincha tabiiy va qayta tiklanadigan resurslardan tayyorlanadi, bu esa ularni ekologik jihatdan qulay qiladi. Shuningdek, kostyum materiallari ishlab chiqarishda kimyoviy moddalarni kamaytirish, tabiiy rang berish usullarini qo'llash va chiqindilarni kamaytirish orqali ekologik ta'sirni pasaytirish mumkin.

Iqtisodiy foyda

Mahalliy resurslardan foydalanish iqtisodiy foydalarni ham keltirib chiqaradi. Mahalliy ishlab chiqaruvchilar va fermerlar mahsulotlarini sotish orqali daromad oladilar, bu esa mahalliy iqtisodiyotga ijobiy ta'sir qiladi. Shuningdek, ichki bozorni

rivojlantirish va eksport imkoniyatlarini kengaytirish uchun mahalliy resurslardan foydalanish muhimdir.

Xulosa

Kostyum materiallarini ishlab chiqarishda mahalliy resurslardan foydalanish nafaqat iqtisodiy jihatdan foydali, balki ekologik barqarorlikni ta'minlashda ham muhim ahamiyatga ega. Mahalliy resurslar yordamida sifatli va o'ziga xos mahsulotlarni yaratish, nafaqat iste'molchilar, balki jamiyat va atrof-muhit uchun ham foydalidir. Kelajakda kostyum ishlab chiqarish sohasida mahalliy resurslardan keng foydalanish, global modaga ham mos keluvchi, lekin barqaror va ekologik toza yechimlarni yaratish imkonini beradi. Bu jarayonni yanada rivojlantirish uchun hukumat va jamiyat o'rtasida hamkorlikni kuchaytirish zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. **T. Raximova, S. Hasanov.**

Yengil sanoat mahsulotlarini ishlab chiqarish texnologiyasi. – Toshkent: «O'qituvchi», 2021.

2. **M. Yo'ldoshev, G. Rajabova.**

Yengil sanoat texnologiyasi asoslari. – Toshkent: “Fan va texnologiya”, 2019.

3. **D. Eshquvvatova.**

To'qimachilik va tikuvchilikda ekologik toza materiallar. – Toshkent, 2020.

4. **GOST va O'z DSt me'yoriy hujjatlari.**

Mahalliy xomashyolardan matolar ishlab chiqarish bo'yicha davlat standartlari.

5. **O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Qarori.**

“To'qimachilik sanoatini rivojlantirish va eksport salohiyatini oshirish chora-tadbirlari to'g'risida” – 2022 yil, rasmiy hujjatlar portali: lex.uz

6. **D. Ahmedova, N. Nurmatova.**

Mahalliy xom ashyolar asosida yaratilgan kiyimlar dizayni. – “Iqtisod va ta'lim” jurnali, №4, 2023